

LRKSA OFICIALUS ORGANAS, KATALIKISKAI TAUTISKOS MINTIES SAVAITRASTIS

Užrašo ketvirtadienis Redaguojama Matas Zujus Prenumerata metams \$2.00, pusmečiui \$1.00 73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa. Telefonas: VA 3-4711

GARSAS

Entered as Second Class Matter January 16, 1930, at Post Office at Wilkes-Barre, Pa., under Act of August 24, 1912.

LITHUANIAN R. C. ALLIANCE OF AMERICA OFFICIAL PUBLICATION Published every Thursday Advertising Rates on Application 73 E. South St. (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa. Phone: VA 3-4711

No. 38

KTVIRTADIENIS, RUGSEJO-SEPT. 29, 1955

VOL.-METAI XXXIX

Dienos Klausimai

Rugsėjo 24-tą vakarinės Vokiečių vyriausybės paskelbė, kad ji neišpildys Sovietų reikalavimų, žinti virš šimto tūkstančių pabėgėlių, kuriuos Sovietų vyriausybė savo piliečiams. Pabėgėlių reikalų ministerija pabrėžė, kad pabėgėliams ir benamiams svetimšaliams nėra jokių privilegijų ir jaudintis, kad jie gali būti privartinti, žinti į gimtąsias šalis. Vyriausybės pranešime suminėta, kad daugumą pabėgėlių sudaro Pabaltijo valstybių žmonės ir kad po antrojo pasaulinio karo tik du procentai tokių tremtinių ir pabėgėlių sugrįžo į savo kilimo šalis. Kaip žinoma, Sovietų bosai visą laiką reikalavo alijantų, administravusių okupuotą Vokietiją, kad jie pabėgėlius išduotų. Rugsėjo mėnesį Maskvos konferencijoje Bulganas ir Molotovas darė spaudimą Adenauer'į, kad jis priverstų pabėgėlius grįžti. Pasirodė, kad ir tolimesnės Sovietų pastangos nueis niekais ir pabėgėliai grįš tik tada, kuomet jų tėvynės bus išlaisvintos iš komunistinės priespaudos.

Rugsėjo 23-čią Vakarinės Vokietijos parlamentas vienbalsiai priėmė Maskvos sutartį, kuria remiantis bus įsteigti diplomatiniai santykiai su Sovietų Rusija. Priimtoje rezolucijoje taip ko kito sakoma, kad Vokietijos sienas galutinai nustatys taikos sutartis ir kad tik Vakarinės Vokietijos vyriausybė yra kvalifikuota kalbėti visų vokiečių vardu. Debatai dėl sutarties ratifikavimo užsitęsė dvi dienas. Visi kalbėtojai pabrėžė, kad užmezgimas diplomatinį santykių nieko bendro neturi su susibūliavimu su komunistais ir kad laisvieji vokiečiai niekuomet nepripažins sovietinio režimo Maskvos primsto rytinei Vokietijai. Pats Adenauer'is stipriai išsireiškė už glaudų bendradaravimą su vakariečiais, kurie siekia neatidėliotino Vokietijos suvienijimo.

Rugsėjo 20-tą New Yorke prasidėjo Jungtinių Tautų pilnatis 10-ji sesija. Kaip ir buvo iš anksto numatyta, pirmuoju punktu buvo Sovietų užsienio reikalų komisaro Molotovo pasiūlymas pašalinti iš Jungtinių Tautų narystės nacionalistinę Kiniją, o priimt komunistinę Kiniją. U. S. delegatas Lodge irgi nieko nelaukdamas pasiūlė šio klausimo šiais metais visai nesvarstyti. Už Lodge pasiūlymą balsavo 42, prieš 12 ir 6 tautos nuo balsavimo susilaikė. Pазymėtinas kitas įvykis, kad pirmą kartą Jungtinių Tautų dešimties metų istorijoje pilnatis (generalinės asamblėjos) pirmininkas buvo išrinktas vienbalsiai. Naujūju pirmininku bus Chilės atstovas Jose Maza. Taip išrodo, kad Sovietų valdovai ir per Jungtinių Tautų tribūna stengiasi parodyti savo taikingas nuotakas. Bet kaip ilgai?

Rugsėjo 22-ą Jungtinių Tautų pilnatis posėdy kalbą pasakė U. S. valstybės sekretorius Dulles. Jis pasidžiaugė, kad paskutiniiais metais tarptautinė atmosfera žymiai pagerėjo ir kad tas gali būti ženklas, kad iš šaltojo karo pereinama prie konstruktyvių sprendimų ir taikingos dekadės. Dulles pareiškė viltį, kad tokia padėtis padės priėti prie Vokietijos suvienijimo problemos išsprendimo. Kas liečia Europos saugumą, Dulles nuomone, jis dabar yra geriausiojo padėty, negu bile kada savo istorijoje. Vis dėlto tokias optimistiškas mintis temdo pavertę tautų padėtis. Ir kada gi jos susilauks šviesesnio rytojaus?

PAVERGTOS JUNGTINĖS TAUTOS IŠPEJA PAVERGTUOSIUS

Ryšium su sovietine tremtinių grąžinimo akcija, Pavertę Jungtinės Tautos per VOA ir RFE kreipėsi į savo pavertę tautas tokiu pareiškimu:

— Sovietų ir jų marionetinių didinamos pastangos įtaigoti tremtinius atsakyti kovos už savo valstybių nepriklausomybės atstatymą yra Maskvos naujosios politinės strategijos svarbi dalis. Vienu laiku pradėta marionetinių vyriausybių tremtinių grąžinimo akcija, be kita ko, turi tikslą ir palaužti pavertę tautų išsilaisvinimo viltį. Tai yra bandymas įtikinti pavertę tuos žmones, kad jau ir tremtiniai ryšium su vadinamąja Ženevos dvasia yra pradėję tikėjimą bei viltį ir kad Vakarų galybės yra atsiskaičius savo laisvinimo politikos. Pagrindinė tos grąžinimo propagandos mintis yra ta, kad tremtinių laisvės kova yra neprasminga, nes esą tarptautinė raida aiškiai rodo pasaulį pradėjus ilgo laikotarpio taikų sambūrį. Vadinamos Ženevos dvasios priedangoje, Sovietams rūpi su naikinti politinę emigraciją ir tuo būdu sužlugdyti pačią laisvinimo idėją.

— Mūsų atsakymas į šią komunistinę propagandą yra trumpas. Laisvasis pasaulis negali atsiskaikyti laisvinimo politikos ne tik

LRKSA Stipendijų Vajus Išsijudina

52-JI KUOPA, LAWRENCE, MASS., STOVI PIRMOJ VIETOJ— JAU TURI 15-KĄ NAUJŲ NARIŲ

Susilaukus judėjimų ir veikimų patogesnio oro, taipgi Susivienijimo vadovybei energingai raginant visus organizacijos veikėjus, kuopų sekretorius ir visus bičiulius gyviau sukursti darban, stipendijų vajaus daviniai gausėja. Kai kurios kuopos jau yra pasiekę pusiaukelę ir iki vajaus pabaigos nustatytas kvotas įvykdins, jei tik toliau nenuleis rankų. Bile kuopa, įvykdžius kvotą, ir šant nemažiau 25,000 dolerių naujos apdraudos, sudarys \$200.00 stipendiją jaunuoliui arba jaunuolei siekiantiems augštojo mokslo. O tos kuopos, kurios prirašys bent \$10,000 naujos apdraudos, sudarys jaunuoliams dviejų savaičių atostogas bet kurioje katalikiškoje stovykloje.

Stipendijų vajus tęsis iki gruodžio 31, 1955. Kadangi laikas greitai bėga, tai visos kuopos ir visi veikėjai kviečiami be atidėliojimo stot darban. Vėl atkartojame—**KUO DIDESNIS KUOPŲ SKAICIUS AKTYVIAI DALYVAUS SIAME VAJUJE, TUO GERESNIUS REZULTATUS TURESIME.**

LRKSA 5-tos Penna apskrities susirinkime, įvykusiam rugsėjo 19-tą Scrantone, plačiai svarstyti Stipendijų vajaus reikalai ir išmokėtos dovanos kuopoms priklausantioms prie apskrities ir iki rugsėjo 1 d. prirašiusioms daugiausia naujų narių. Kuopų organizatoriai ir veikėjai parodė entuziastišką pasiryžimą darbuotis, įvykdint nustatytas kvotas, laimėti stipendijas, arba patikrinti jaunuoliams atostogas stovyklose.

Šiuo laiku pirmoj vietoj stovi 52-ji kuopa, Lawrence, Mass. Ji jau turi 15 naujų narių, kurių bendra apdrauda sie-

kia \$8,000.00. Didžiausias nuopelnas priklaus energingai ir veikliai kuopos organizatorei Stelai Raznauskaitei. Reik pastebėti, kad ji vajaus darban stoji neperseniausia, vienok jau pralenkė kitų kuopų organizatorių ir neatlaidžiai darbuojasi, kad įvykdint kvotą ir sudaryt stipendiją. Ir šios savaitės sąrašė ji turi keturis naujus narius. 52-ji kuopa gyvuoja Sv. Pranciškaus parapijoje, kur klebonauja didelis Susivienijimo rėmėjas, buvęs dvasios vadas ir garbės narys **PRELATAS PRANAS M. JURAS.** Jis stipriai remia Stipendijų vajų ir nuolat ragina savo parapijiečius draustis mūsų Susivienijime.

Vykdam Vykdomosios Tarybos pagėdavimus ir nutarimus—kontaktuoti kuopų pareigūnus ir veikėjus, kad juos įtraukt į vajaus darbą ir suteikt reikalingų informacijų, šiomis dienomis **SUSIVIENIJIMO SEKRETORIUS WM. T. KVETKAS** lankėsi Baltimorėje, Eastone, Newark, Elizabeth, Brooklyne, Patersone, Harrison-Kearney, Bayonne, Lindene. Čia turėjo pasitarimus su kuopų vadovais, informavo juos apie Susivienijimo puikų stovį finansiniu atžvilgiu ir reikalą didint organizaciją naujais nariais. Ta pačia proga sekretorius p. Kvetkas atlankė vietinių parapijų klebonus ir visur rado nuoširdaus pritarimo, padėsinimų ir pažadų talkininkauti Susivienijimo naudai. **Platesnis šio maršruto aprašymas tilps kitam "Garso" numerį.**

JEI JŪSŲ KUOPA DAR NERA ĮSIJUNGUSI VAJAUS DARBAN, KVIEČAME TĄ PADARYT BE ATIDĖLIJIMO.

PLB EUROPOS KRAŠTŲ VALDYBŲ LRKSA CONN. APSKRITIES METINIS SUVAŽIAVIMAS

PLB Europos Kraštų Valdybų pirmininkų suvažiavimas, įvykęs Zurichė 1955 m. rugpjūčio 5-6-7 d. d., apsvartė visą eilę Europos Lietuvių Bendruomenės rūpimų klausimų ir padarė, tarp kitų, tokių nutarimų:

- 1. Darbo plano 1955-56 m. klausimu:**
  - a. bandyti suorganizuoti rūpestingai parengtus kursus jauniems visuomenininkams;
  - b. bendrai su VLIKO Lietuvybės Išlaisvimo Tarnyba suorganizuoti kilnojimą kultūrinę parodą;
  - c. bandyti surengti sutelktinį Europos lietuvių meno pajėgų pasirodymą Šveicarijoje ir Paryžiuje.

- 2. P. L. Seimo reikalu:**
  - a. Kreiptis į VLIKĄ prašant artimiausiu laiku, kontakte su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, sudaryti Vyr. Organizaciją Komitetą iš įvairių kontinentų Lietuvių Bendruomenių atstovų;
  - b. P. L. Seimo suvažiavimą rūpestingai ruošti;
  - c. prašyti Lietuvybės Išlaisvimo Tarnybą a) artimiausiu laiku išsiuntinėti visoms Bendruomenėms specialią anketą Seimo paruošimo, programos, referatų ir kitais klausimais, b) išsiuntinėti Bendruomenėms apsvartęti gautuosius atsakymus, ar tiesiogiai ar tarpininkaujant Europos Lietuvių Bendruomenių Gen. Sekretariatui.

- 3. "Europos Lietuvio" reikalais:**
  - a. suintensyvinėti laikraščiu p. a. numeratūrą rinkimą;
  - b. prašyti redakciją patelkti daugiau bendradarbių ir korespondentų bei su jais ir su turimaisiais palaikyti glaudesnę ir gyvesnę kontaktą;
  - c. intensyviai susirūpinti turinio ir medžiagos paskirstymo tobulinimu.

- 4. Vasario 16 Gimnazijos klausimu:**
  - a. Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkų suvažiavimas atydziai pasidalino informacijomis bei mintimis šiuo svarbiu reikalu ir pavedė Europos Lietuvių Bendruomenių atstovui Kuratorijoj—**PLB Didžiosios Britanijos Krašto Valdybos pirmininkui p. M. Bajorinui**—suvažiavime pareikštas mintis iškelti ir ginti Kuratorijoje.

- 5. Perrinko Europos Liet. Bendruomenių Gen. Sekretorių,** kurių ir toliau sutiko būti p. Pr. Zundė—P.L.B. Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas.

Metinis LRKSA Connecticut apskrities kuopų atstovų suvažiavimas įvyks sekmadienį, spalį (October) 23, Hartforde Švč. Trejybės parapijos mokyklos salėje, 339 Capitol Ave.

Ryte 10 val. lietuvių parapijos bažnyčioje bus atlaikytos šv. Mišios už mirusius S-mo narius. Suvažiavimo pradžia 1 val. p. p. Suvažiavimo darbotvarkę numatyta svarstyti naujų narių vajus, parengimai ir bendrai įvairūs svarbūs klausimai, kurie liečia Susivienijimo narius.

Labai prašoma dalyvauti visų kuopų atstovus.
P. L. Poškus, pirmininkas
Matas Palubinskas, sekret.

NEW YORK.—Rugsėjo 21-ą Coney Island sekcijoje dėl gaisro, kuris sunaikino keturis gyvenamą namus, žuvo 8 asmenys, penki sunkiai sužeisti. Autoritetai mano, kad gaisras yra piktdario padarinys.

TEL AVIV, Izraelis.—Rugsėjo 23-čią Izraelio oficialai paskelbė, kad Heletz rajone, tik kelios mylios nuo Egipto-Izraelio sienos, atrado aliejaus versmę. Kaip daug aliejaus ten yra—dar neiširta.

MIAMI, Florida.—Rugsėjo 23-čią paskelbta, kad West Indian salose dėl Janet uragano žuvo virš šimto gyventojų. Medžiaginiai nuostoliai irgi dideli.

JERUZALĖ.—Rugsėjo 25-tą paskelbta, kad syrijiečiai kareiviai apšaudė Izraelio policijos patrulinį laivą.

U. S. PREZIDENTĄ EISENHOWER'Į IŠTIKO ŠIRDIES ATAKA

Denver, Colorado.—Rugsėjo 24-tą čia atostogaujantį U. S. prezidentą Dwight D. Eisenhower'į ištiko širdies smūgis. Prezidentas buvo priverstas pasitraukti nuo savo kasdieninių pareigų, atsaukt audiencijas ir atsigtul Fitzsimons armijos ligoninėje, kur jį prižiūri širdies ligų specialistai.

Manoma, kad liga privers Eisenhower'į toliau atidėlioti galutiną apsisprendimą kas link sutikimo vėl kandidatuoti prezidento vieton. Kaip žinoma, sekantį pavasarį prasidės kandidatų nominacijos, o rudenį įvyks galutinieji rinkimai.

Užuojautos dėl prezidento susirgimo plaukia iš viso pasaulio kraštu. Įvairių tikybių žmonės meldžiasi savo bažnyčiose, kad Dievas grąžintų sveikatą ir greičiau grįžtų prie savo dideliu ir atsakingumu pareigų. Net jo politiniai priešai reiškia giliausios užuojautos ir linki sveikatos.

LRKSA Nauji Nariai

Šią savaitę Susivienijimo centras įregistravo šiuos naujus narius:

52 kp. Lawrence, Mass.—Turonis, John A. (Juv.).....	Raznauskas
52 " Lawrence, Mass.—Sinkiewicz, Anthony (Juv.).....	"
52 " Lawrence, Mass.—Alosky, Maryan (Juv.).....	"
52 " Lawrence, Mass.—Alosky, Joseph John (Juv.).....	"
100 " Chicago, Ill.—Matikiūnas, Vincas J.....	Sakalas
101 " Chicago, Ill.—Laurinaitis, Michael J. (Juv.).....	Lipčienė

ISPŪDINGAI PRAĖJO TREČIOSIOS LIETUVIŲ DIENOS KANADOJ

Kanados trečiosios Lietuvių Dienos, įvykusios rugsėjo 3-4, Montrealyje, praėjo labai iškilmingai ir įspūdingai. Jomis atžymėta 50 metų nuo lietuvių įsikūrimo Kanadoje, surengta paroda, sporto varžytinės, iškilmingos pamaldos ir miesto valdybos salėje balias.

Lietuvių buvo privažiavę traukiniais, mašinomis iš visų Kanados kampų, taip pat nemaža ir iš Amerikos. Oficialiai Lietuvių Dienos pradėtos parodos atidarymu. Parodoje dalyvavo 10 dailininkų, taip pat buvo ir liaudies meno skyrius. Tą pačią dieną 3 valandą pradėtos ir sporto varžytinės.

Kuriame įvertino lietuvių gerąsias savybes. Mišių metu giedodas kampų, taip pat nemaža ir iš Amerikos. Oficialiai Lietuvių Dienos pradėtos parodos atidarymu. Parodoje dalyvavo 10 dailininkų, taip pat buvo ir liaudies meno skyrius. Tą pačią dieną 3 valandą pradėtos ir sporto varžytinės.

Pirmosios dienos svarbiausias įvykis buvo balias miesto valdybos reprezentacinėje salėje. Miesto majoras Jean Drapeau su savo kabinetu oficialiai padarė priėmimą pirmiesiems lietuviams ateiviams ir taip pat visiems Lietuvių Dienų dalyviams. Šioje iškilnių salėje miestas priima tik retus ir garbingus asmenis. Čia buvo priimtas Anglijos karalius Jurgis V, karalienė Elzbieta II.

Lietuviai iš visų Kanadoje gyvenančių tautų buvo pirmieji miesto taip oficialiai priimti ir pagerbti. Salė, kuri talpina 2,000 asmenų, buvo perpildyta, kiti turėjo įsikurti net terasoje. 8 val. vakare pradėtos iškilmės, pirmas pasveikino inž. St. Naginionis, Montrelio Lietuvių Seimelio Prezidiumo ir Lietuvių Dienų pirmininkas. Be to, kalbėjo miesto majoro atstovas P. D. O'Hearn, gen. konsulas V. Gylis, KLB Krašto Valdybos pirmininkas J. Matulionis. Toliau buvo pristatyti pirmieji lietuvių ateiviai, atvykę prieš 50 metų. Jiems išėgti specialūs ženklėliai. Pagerbtųjų tarpe buvo: Vincas Maskvytis, Antanas Jankevičius, Matas Mašnickas. Juzė Vaškienė. Ona Dovydaitenė, Julius Balsys, Marija Zemaitienė, Juozas Žemaitis, Adelė Skruibienė, Jonas Juškevičius-Miller, Jurgis Klimavičius.

Oficialioji dalis buvo nufilmuota ir taip pat tą patį vakarą perduota per televiziją. Taip pat vyko šokiai, grojant dviem orkestrais. Sekmadienį 11 valandą lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje Montrelio kardinolas P. E. Leger atlaikė pontifikalines mišias ir pasakė gražų pamokslą, nugalėti.

Antroje dalyje, koncerte, dalyvavo Toronto mišrus "Varpo" choras, išpildydamas eilę lietuvių kompozitorių kūrinių ir liaudies dainų; Montrelio skautų vyčių globojamas tautinių šokių būrelis pašoko tris tautinius šokius; pianistas K. Smilgevičius paskambino Čiurlionio, Kerbelio ir Būdriūno kūrinius, E. Kardelienė padainavo lietuvių kompozitorių dar negirdėtų kūrinių. Koncerto pabaigai išpildyta ištrauka iš operų.

Visos iškilmės buvo filmuojamos, perduodamos per miesto radiją. Taip pat ir lietuviškasis Amerikos Balsas užrašė programą ir perdavė į Lietuvą. Tokios Lietuvių Dienos rengiamos kas metai. Jos sutraukia itin daug žmonių, sukelia nemažą entuziazmą. Jau nutarta kitą metų Lietuvių Dienas ruošti St. Catharinėje.

FORT BRANCH, Ind.—Rugsėjo 24-tą paskelbta, kad nuo taip pavadinotos miego ligos jau mirė septyni asmenys. Šią ligą platina nuodingi uodai. Autoritetai susirūpinę, kaip epidemija išsitas ir pasakė gražų pamokslą, nugalėti.

"GARSAS"

OFICIALUS LIETUVIŲ R. K. SUSIVENIJIMO
AMERIKOJE ORGANASLITHUANIAN WEEKLY,
published by Lithuanian R. C. Alliance of America

Išėina ketvirtadieniais. Redaguoja Matai Zujus

73 E. South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Penna.

Raštus (straipsnius ir korespondencijas) redakcija taiso savo nuožiūra.
Nespaudintus raštus grąžina tik patiems autoriams prašant.

LAZDA ATSIUKO KITU GALU

Rugsėjo 23-čią Argentina susilaukė naujo laikinojo prezidento. Jo vietą užėmė ilgametis Perono priešas, sukilimo vadas generolas Eduardo Lonardi, 59 metų amžiaus.

Laikinąjį prezidentą sostinėj Buenos Aires sutiko tokios minios žmonių, kokių šis miestas nėra matęs.

Savo inauguracinę kalbą prezidentas Lonardi išreiškė, kad gyvenimas be laisvės ir garbės nėra vertas gyvenimo. Jis čia pat pažadėjo Katalikų Bažnyčiai laisvę ir sudaryti konkordatą su Vatikanu. Jis taipgi pažadėjo lygias laisves, teises ir teisingumą visiems—ir šalininkams ir oponentams. Jo vyriausybė sieksianti atstatyti demokratinę tvarką.

Naujoji vyriausybė jau paleido buvusį parlamentą, kurio sąstatas buvo toks: senate 34 vietos ir visas buvo užėmę peronistai; atstovų rūmuose 155 vietos ir čia opozicija turėjo tik 12-ką atstovų. Su tokiu parlamentu Peronas darė, ką tik jis norėjo. Paskutiniiais laikais jo inspiuruotas parlamentas pravedė įstatymus žalingus Katalikų Bažnyčiai, nors daugumą šalies gyventojų sudaro katalikai. Naujoji vyriausybė suėmė daug buvusių parlamento narių ir jie turės atsakyti už savo veiklą; taipgi dviem provincijoms, kurių viena buvo pavadinta "President Peron" vardu, kita jo mirusios žmonos "Eva Peron" vardu, gražinti senieji pavadinimai—Chaco ir La Pampa. Daug buvusių opozicijos vadų pabėgusių užsienin jau sugrįžo namo, uždaryti arba konfiskuoti opoziciniai laikraščiai vėl leidžiami ir grįžta į tikrųjų savininkų rankas. Perono ištrėmti vyskupai Manuel Tato ir Ramon Novoa jau gavo leidimus grįžti į savo vietas.

Kitaip sakant, diktatūros vartota lazda atsisuko kitu galu—ji muša savo išradėjus. Inirtusios minios sostinėj Buenos Aires atakuoja peronistų centrus, jų vadus išliejant kerštą prieš buvusius prispaudėjus. Paties Perono likimas irgi nepavydėtinas. Jei išliks gyvas, turės prieglaudą jėškot svetimos šalyse, kaip kad jėškojo jo režimo priešai.

"DARBININKO" SUKAKTIS

Šių metų rugsėjo 19-tą Amerikos lietuvių katalikų laikraščiu "Darbininkui" suėjo 40 metų sukaktis. Pirmasis "Darbininko" numeris išėjo 1915 metų rugsėjo 19 dieną, So. Bostone. Leidimu rūpinosi kiek anksčiau tais pačiais metais įsteigta Lietuvių Darbininkų Sąjunga. Kaip LDS, taip ir "Darbininko" įsteigimu daugiausia pasidarbo energingasis visuomenės veikėjas kun. Fabionas Kemėšis, daug prisidėjęs ir prie kitų centrinių lietuvių katalikų organizacijų sustiprinimo.

Pradžioje "Darbininkas" ėjo tris kartus į savaitę, bet nuo gruodžio 4, 1925 m., paverstas dukart savaitiniu ir taip leidžiamas po šiai dienai. Redaktorais yra buvę kun. F. Kemėšis, Pranas Gudas, kun. V. Taškūnas, prelatas K. Urbonavičius, Antanas Kneizys, dr. S. Sužiedėlis; administratoriais—J. J. Romanas, A. Kneizys, kun. Pr. M. Juras, Antanas Peldžius ir kiti.

"Darbininką" sujungus su "Amerika" ir "Lietuvių Žiniomis" ir jo leidimą perėmus Tėvams Pranciškonams, iš So. Bostono perkraustytas į Brooklyną (680 Bushwick Ave.). Dabartinę "Darbininko" redakciją sudaro S. Sužiedėlis, dr. J. Brazaitis, P. Jurkus, T. Modestas Stepaitis, O.F.M.; administratorius—T. Ambrozėjus Prakas, O.F.M.

Per 40 metų "Darbininkas" yra išvaręs plačią vaga keliant darbininkų sąmonę, gaivinant lietuvių religinę ir tautinę dvasią ir energingai kovojant už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

RIMTI ĮSPĖJIMAI

U. S. kariniai ekspertai daro rimtus įspėjimus dėl Sovietų oro ir vandens jėgų nepaprasto padidėjimo. Net po Genevos konferencijos, kurioje Sovietų bosai rodė plačias šypsenas ir karštai kalbėjo apie sugyvenimą (koegzistenciją) ir taiką, Sovietai karinių jėgų didinimo netik nesulėtino, bet dar paspartino.

U. S. karinių ekspertų žiniomis, Sovietai dabar turi 20,000 modernių lėktuvų, ypatingas dėmesys kreipiamas į atominių jėgų išvystymą.

U. S. laivyno vadai taipgi nurodo į spartų Sovietų vandens jėgų didinimą. Po antrojo pasaulinio karo rusai konstruktuoja daugiau naujų kruizerių, naikintojų (destroyers) ir submarinų, negu visos kitos valstybės sujungtos į krūvą. U. S. vandens laivyno sekretorius Charles Thomas tvirtina, kad Sovietai dabar turi 400 submarinų.

Viso to akivaizdoje, U. S. kariniai ekspertai ragina susirūpinti mūsų šalies oro ir vandens jėgų didinimu.

Tai yra rimtas įspėjimas, nes Sovietai jausdami savo pranašumą nepraleis progos, kad įvykdint savo planus—pavergti ir susovietinti visą pasaulį.

VLIK'O ATSAKYMAS BULGANINIUI

1955 m. rugsėjo 14 d. Vilniaus radijas pranešė, kad Vakarų Vokietijos delegacijai lankantis Maskvoje, Sovietų Sąjungos ministeris pirmininkas Bulganinas pareiškė pretenzijų, jog būtų gražinti Sovietų piliečiai, kurie Vokietijon pakliuvo karu metu.

Tokių "tarybinių piliečių" esą daugiau kaip šimtas tūkstančių. Jie, Bulganino pareiškimu, gyvena nenormaliose ir nežmoniškose sąlygose arba laikomi net kalėjimuose. Šie piliečiai netinkamai pasielgę su savo tėvyne, bet jis tikis, kad jie pasitaisyti ir grįžę būsią švelniau baudžiami. Gi grįžti jiems iki šiol sutrukdžiusi priešinga propaganda ir teroras.

Kadangi Sovietų Sąjungos vyriausybė ir lietuvius laiko savo piliečiais, Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas dėl šio jos reiklavimo pareiškia:

1) Mūsų tautiečiai niekad nebuvo ir nėra Sovietų piliečiai, nes ir pati Lietuva pateko jų režimui tik dėl Kremliaus klaida, smurtu ir jėga įvykdytos okupacijos.

2) Vakarų Vokietijoje lietuviai ir kiti tautų asmenys nebuvo ir nėra kalinami bei persekiojami. Jie naudojasi visiška asmenų laisve, apsauga ir socialine globa lygiai, kaip vietos gyventojai.

3) Nuo pat Vakarinių Vokietijų patekimo pradžios niekas pabėgėliams netrukė ir netrukdo grįžti į savo kilmės kraštus. Priešingai, jie buvo net skatinami, o grįžtantiems buvo teikiama medžiaginė pagalba ir ji bū-

vo teikiama net dabar. Terorą grįžti tenaudojo ir tebenaudoja tik Sovietai.

4) Jei Maskva kalbėtų ir apie amnestijas pabėgėliams grįžus ar žadėtų jiems kitų savo patogumų bei malonių, ši žmonių kategorija tuo nepatikės, nes pabėgėliai žino, kad Sovietų režimas remiasi melu, apgaule, smurtu ir kitomis nežmoniškais priemonėmis.

5) Pirmiau, nei reikalauti pabėgėliams grįžti į savo kilmės kraštus, VLIKas siūlo Sovietams:

a) gražinti į gimtinę mūsų tautiečius, nekaltai ištrėmtus į Sibirą ir į kitas tolimas sritis, kur jie mirė ir tebimiršta nuobado, šalčio ir sunkaus darbo;

b) atitraukti iš Lietuvos visas karines pajėgas, viešąją ir slaptają policiją ir iš visur kitur savo žmones. Kai iš Lietuvos paštrauks Sovietai ir bus atstatyta visiška jos nepriklausomybė, tai lietuviai, kuriuos Sovietai vadina savo piliečiais, ir be raginimo grįš į savo tėvynę.

Kol tai nebus padaryta, svetur gyvenas lietuvis paliks Lietuvos pavergimo liudytoju ir skelbs pasauliui Maskvos klaidą, smurtu ir jėga įvykdytą pavergimą, komunistų dėsnių ir Lietuvos išlaisvinimo.

IŠVYKA Į GRAŽIAJĄ ŠVEICARIJĄ

Rugpiučio 13-14 dienomis Memmingeno lietuvių choras "Darna", vedamas muz. Budriūno aplankė gražiąją Šveicariją. Su choru kartu važiuo ir nemažas būrys tautiečių iš Memmingeno, Ulmo, Dillingeno ir Muncheno. Šią kelionę suorganizavo Memmingeno apylinkės valdybos pirmininkas kun. A. Bunga. Vienas dalyvis taip aprašo savo išpūdžius:

"Ivažiavus į Šveicariją, pirmiausia buvo aplankytas krašto didmiestis Zurichas. Ilgiau buvo apsisotą Lucernoje. Tolimesniu keliuone tikslu buvo Ingebolio vienuolynas, kuriame gyvena ir apylinkės ligoninė su dirba virš dešimties lietuvių seselių vienuolių, ir ši krašto atvykusių dar Nepriklausomybės laikais. Daugelis jų jau keliolika metų buvo negirdėjęsios lietuviško žodžio. Choras padainavo sešems ketelė lietuviškų dainų, kurios atgaivino joms tėviškės prisiminimus ir išspaudė nevieną ašarą. Keliavome toliau į Marijos šventovę Marija-Einsiedeln. Čia ir apsinakvojom. Sekmadienio rytą kun. A. Bunga atlaikė pamaldas Marijos grotoje. Pasimeldė ir patilsėję, leidomės toliau į Nafels. Čia buvo ilgiausiai apsisotą. Miestelis nedidelis. Jį supa gražūs, didingi kalnai. Pasižymi tuo, kad jame gyvena daug lietuvių draugų-šveicarų. Pirmasis su šiais šveicariais ryšius užmezgė ir apie Lietuvos kančias bei lietuvių tremtinių vargus painformavo kun. A. Bunga, prieš trejus metus čia švedamas savo primicijas. Pažymėtina, kad šio miestelio šveicarai yra daug padėję materialiai Memmingeno kolonijos lietuviams ir yra priėmę atostogoms lietuvių vaikus. Atvykę į čia skubėjome į šveicarų pamaldas, kurias atlaikė ir šveicarams pamokslą pasakė kun. A. Bunga. Per pamaldas gražiai giedoję lietuviškas giesmes choras "Darna", diriguojant muz. Budriūnu. Šveicarų klebonas tą dieną buvo paskelbęs Lietuvos dieną ir prašė savo parapijiečių pasimelsti už kenčiančią Lietuvą. Po pamaldų šveicarų klebonas pakvietė visus bendriems pietums, kuriuose taip pat dalyvavo didelis lietuvių prietelius ir kovotojas už Lietuvos reikalus p. Thoma su poniu (ponia Thoma yra lietuvaitė) ir būrys šveicarų choristų. Nafelso klebonas šiltai žodžiais pasveikino chorą ir visus lietuvius, padėkojo už gražų giedojimą bažnyčioje ir kvietė čia jausiti kaip namuose. Pažymėjo, jog su lietuviais jis ir jo parapijiečiai susipažino prieš keletą metų per kun. A. Bunga, kuris čia šventė savo primicijas. Visus labai nustebino maža šveicarė mergytė, padainuodama lietuviškai "Pasėjanau kanapė" . . . Už tai susilau-

kė karštų plojimų. Po to šveicarų choristai padainavo kelias šveicariškas daineles. Nafelso klebonui ir ponui Thoma atsidėkojant už jų pagalbą lietuviams, choro vadovas p. Budriūnas įtelkė po knygą apie Lietuvą vokietėjų kalboje, papuoštą tautinėmis juostomis ir lietuvių choristų pa-

rašais. Šis jaukus pobūvis su lietuvių prieteliais šveicariškas užbaigtas Lietuvos ir Šveicarijos himnais. Po to lietuviai choristai kartu su Nafelso klebonu, p. Thoma su Ponia ir kitais šveicariškas pavažinėjo po gražiuosius, dangų siekiančius kalnus. Nepaprastas šveicarų gamtos grožis ir didelė švara paliko gilų įspūdį. Sugrįžus iš kalnų teko atsivėkinti su vašingaisiais šveicariškas ir vėl leistis Vokietijos link. Kelionė patiko labai visiems ir paliko neišdildomų įspūdžių."

PLBVKVI

PASINAUDOKITE
PROGAGalite veltui įsigyti Prahos
Kūdikėlio Jėzaus Novenų

Baltimore, Md., Šv. Alfonso parapijos klebonas prelatas L. J. Mendelis yra didelis misijų ir katalikiškos spaudos rėmėjas bei platintojas. Jis yra išleides lietuvių kalba PRAHOS KŪDIKĖLIO JĖZAUS NOVENA—keturių puslapėlių. Visiems, kurie tik kreipsis, jis su džiaugsmu veltui pasius tiek egzempliorių, kiek norės. Jo adresas yra toks: Msgr. Dr. L. J. Mendelis, 114 W. Saratoga St., Baltimore 1, Md.

SUMNER, Miss. — Rugsėjo 23-čią jury išteisinio pusbroliu Roy Bryant ir John W. Milan, kuriuodu kaltino už pagrobimą ir nužudymą 14 metų amžiaus juoduko Emmett (Bobo) Till iš Chicago. Till žėideis Bryant žmona. Bryant ir Milan dar turės atsakyti už pagrobimą (kidnapijimą).

BUENOS AIRES. — Rugsėjo 25-tą paskelbta, kad buvęs Argentinos diktatorius Juan D. Peron laivu "Paraguay" aplėdo Argentina. Manoma, kad jis prisiglaus Paraguay'ui. Autoritetai tikrina jo sukrautą turtą.

TEGERANAS. — Rugsėjo 25-tą militarinis teismas pasmerkė mirties bausme Irano komunistų partijos įsteigėją dr. Morteza Yazdi, kurs planavęs nuversti Saħą.

MEXICO CITY. — Rugsėjo 23-čią netoli Torreon traukinis susitrenkė su dinamitu pakrautais trokais. Žuvo 60 asmenų, sužeisė 70, augelio žuvusių kūnai išdraskyti į gabalus.

Vieną Teturėjo Motulė Sūnelį

Vieną teturėjo jinai kūdikėlį—
Visas josios turtas buvo jos sūnus!
Lino žiedo akys džiaugės spindulėliais,
Glostančiais maloniai gelsvus plaukelius . . .

Dieną bėgus, plūsus, naktuzės tyloje,
Linguodama lošį laimės šypseną,
Lopinė nūniavo ir džiaugės sieloje,
Kad Dievulio gero palaimos ranka

Jos sūnelį saugo. Svajūzių šalelėn
Bėgo ji saulėtu ateities taku,
O už lango laumė pikta dalią kėlė,
Staugė rudens vėju, kvatojos šurpu . . .

Metai metus vijos. Tamsūs debesėliai
Iš vakarų slinko, slinko iš rytų.
Plieno paukščiai kilo, padangėmis skriejo,
Trankėsi perkūnais iš po debesų.

Rudens lapeliais, blaškomaisiais vėjo,
Nupūtė likimas daug, o! daug žmonių . . .
Klaidžiot po pasaulį su kitais išėjo
Senosios sūnelis toli nuo namų.

Nūn senosios raudą neša šiaurys vėjas.
Ašarų žemčiūgus kartu su rasa
Spindulėliai renka saulei patekėjus
Ir su debesėliais siunčia juos tada.

Kai melsva žibutė šlaite nusišypso,
Ilgesys sparneliais jėško vis sūnais;
Bet užgeso akys, jos veidai pablyško,
Ir neranda žvilgsniai mylimo, brangaus.

Daužosi iš skausmo tik širdis krūtinėj,
Linksta nušerknojus senosios galva;
Blizga raukšlų veide rasa kristolinė,
Tik bebalsiai dreba lūpose malda . . .

Vieną teturėjo močia kūdikėlį:
Visas josios turtas buvo—jos sūnus . . .
Spindi nūn žemčiūgais sniege ašarėlės,
Nes paliko vargas vienišas, skaudus.

Baltijos Žuvėdra

Katalikų Akcija

Veda: VINCAS JURONIS

NAUJA PRADŽIA

Katalikų Akcijos skyrus nesirodė visą vasarą. Ji vėl pradėdama pažadame kiekvienam "Garso" numeryje Katalikų Akcijos klausimu lietuviškame gyvenime pasisakyti. Katalikų veikėjus ir rašytojus kviečiame bendradarbiauti ir padėti skyrų padaryti įdomiu, patraukliu, naudingi bei pamokinančiu. Katalikų Akcija yra plati. Ji daug apima ir kiekvienas asmuo randa joje ką nors dirbti. Kiekviena draugija yra jos dalimi. Tad rašyti apie Katalikų Akciją nėra sunku. Organizacijų, įstaigų ar parapijų veikla yra Katalikiška Akcija. Kas veikiama kitur visiems įdomu. Kaip geriau tikslo siekti kiekvienam naudinga žinoti. Kokios gali būti bendradarbiavimo formos su savaisiais ir svetimaisiais—panašus ir kitoki klausimai liečianti Katalikų Akciją labai svarbu gvildinti ir išrišti. Tad prašome rašyti šiam skyrui. "Garso" skaitytojai, sekdami šio skyrus straipsnius, pereis Katalikiškios Akcijos kursas. Nei vienas kitas laikraštis šitokio skyrus neturi. Patartume skyrų kiekvieną savaitę išsikirti, pasidėti ir ateity naudoti paskaitoms, pralaboms bei straipsniams.

TARĖSI KUNIGAI

Rugsėjo 13 d. Scrantuose buvo suvažiavę lietuviai kunigai į savo metinį seimą. Seimas, dėja, nebuvo gausus. Negausus dėl nepatogaus laiko (mokyklos atsidarė), dėl tolio nuo centru, dėl nelaimių (Connecticut lietuvių) ir dėl vietinių neatsilankymo. Visgi dalyvavo 42 kunigai. Kunigų Vienybė jau veikia virš 45 metai. Organizacija su nuopelnais tautai ir bažnyčiai. Katalikų Akcijai Kunigų Vienybė yra jos ašis.

Kunigo asmenį ir jo veiklą gražiai aptaria Pr. G. "Tėviškės Žiburiuose" (Altoriai ir Sešėliai):

"Retas kuris luomas rado tiek dėmesio visuomenėje kaip kunigo. Jį dažnai krypta žmonių akys ir plunksnos. Pasaulinėje ir lietuvių literatūroje yra jau susidariusi išta galerija tipų, kurie iškelia vieną ar kitą kunigo bruožą. Vieni jų atrodo šviesūs, pasiaukoję, visa širdimi atsidavę sieloms, kiti—smulkesni, mažiau ryškūs, bet patenkinamai atstovaujau katalikiškąją idėją, o tretai tamsūs, neigiami, nesutapę su pašaukimu. Kiekvienas rašytojas surikiuoja juos pagal savo pažiūrą ir nuožūrą. Nekartą ju surikiavimas būna tendencingas, kreivas bei sešėliais perdaug aptemdintas.

"Kaip ten pagaliau bebūtų, pats domėjimasis kunigo asmeni yra faktas, rodas atsakinga jo vietą visuomenėje. Kalbant apie mūsų visuomenę, ypač išeiviją, tai ypač tenka pabrėžti. Čia jo vaidmuo atrodo netgi ryškėsnis. Jeigu normaliose sąlygose jam tenka burti draugus tikinčiuosius, rūpintis jų dvasine ir socialine gerove, tai juo labiau išeivijoje, kur pavojai būti išdraskytiems, išmėtytiems, suskaldytiems ir net morališkai sunaikintiems yra žymiai didesni. Čia dvasinė mūsų tautiečių gerovė yra tokia trapi ir tiekios pavojų grąsoma, kad kunigui tenka įtempti visas jėgas. Ir tai įtempti tada, kai tu jėgų neperdaugausia, o pavojai ir reikalavimai už jas didesni. Todėl kunigo asmuo tokiose aplinkybėse darosi ir svarbesnis, ir ryškėsnis, ir herojiškėsnis. Mūsų išeivijos patirtis tai yra ryškiai parodžiusi. Vietovėse, kur buvo uoliai dirbta kunigo, mūsų išeiviai išsaugojo savo ištikimybę Dievui, gimtjam kraštui ir atsispyrę ne išmanančiam pavojui. Ten susikūrė židiniai, kurie jungė sibišlaskius ir pripuolamai atvykusius ateivius. Dar ir šiandien su pasitenkinimu ne tik minime tuos židinius, bet ir patys juose gaivnamės. Ten, kur tokių židinių nebuvo, mūsų tautiečiai išnyko svetimųjų jūroje, arba, praradę religinę ir tautinę ištikimybę, su svetimais vėjais nuėjo. Galimas daiktas, Nepriklausomoji Lietuva nebuvo ir tai atkreipus pakankamai dėmesio. Išeiviai svetimos žemės tik pripuolamai galėjo sutikti savus kunigus, nes planingo jų siuntimo užjūrin nebuvo.

"Šiandieną mes jaučiame tuos pačius mus tykojančius pavojus. Todėl visai nenuostabu, jei Kanadoje ir kitur, viena ar kita forma, kuriasi šventovės bei židiniai, kurių gyvavime svarus vaidmuo tenka ir kunigui, kurio pasigesti tuo tarpu netenka. Mes jaučiame savaimingai, kad be tokios gyvos jungties mūsų atsparumas būtų labai neilgas. Visuomenė todėl su pagrindu laukia, kad kunigas būtų jungtini ne tikai žmogaus su Dievu, bet ir lietuviu su lietuviu. Dideliame išeivijai susiskaldyme jungtis juo reikalingesnė. Jei mūsų tautiečiai yra pasinėję grupinių aistrų kėliu, tai iš kunigo natūraliai laukiama, kad jis būtų jungiantis asmuo, besiremiantis didžiaisiais evanželijos principais. Taip pat yra natūralu, jei vargo ištikti tautiečiai dažnu atveju kreipiasi pagalbos į kunigą, nes jo misija yra organizuoti pagalbą, t. y. būti ir socialine jungtimi.

"Suprantama, tokių uždavinių svorį ne visu pečiai atlaiko, ir atsiranda kartais didesnių ar mažesnių sešėlių. Ypač jų atsiranda ten, kur kunigas, užnot buvęs jungtiniu, tampa nesutartinio objektu. Tada išrandami būti ir nebūti sešėliai, kurie aptemdo platų veiklos lauką. Vieni dėlto trina rankas, kiti gi skaudžiai pergyvena. Žinodami, kad nėra nieko lengvesnio, kaip kunigo asmens pastatymas sešėlin, t. y. jo sukompromitavimas. Tuo būdu juk netiesioginiai pakankiami ir pačiai visuomenėi. Mūsų gi dabartinė būklė šaukiasi ne sešėlių jėškiojimo vieno ar kito pusėj, bet kuriančio darbo už savąj likimą besigrumiančiai lietuviškajai išeivijai."

TRUMPAI

— Rugsėjo 17 dieną Brooklyne įvyko Lietuvių Kultūrinio Instituto posėdis. Naują valdybą sudaro: prelatas P. M. Juras, pirm.; prel. J. Balkūnas ir prof. J. Brazaitis, vicepirmininkai; dr. Šešplaukis, sekretorius ir kun. dr. M. Ražaitis, išdininkas. Nutarta kvieisti visus lietuvius akademikus rašyti nariais.

— Rugsėjo 22 dieną Philadelphiaje posėdžiavo Kunigų Vienybės naujoji centro valdyba. Buvo užtvirtinti centralinių organizacijų dvasios vadai. Kur nėra provincijų, ten paskirti kunigai įgaliotiniai kontaktuoti visus lietuvius kunigus.

— Rugsėjo 17 dieną Katalikų Federacijos centro valdyba posėdžiavo Cicero, Ill. Šį rudenį įvyks Federacijos Tarybos suvažiavimas. Valdyba paskelbs numatytą vietą ir suvažiavimo programą.

— Rugsėjo 21 d. Ateitinkų Federacijos vyriausioji valdyba susirinko Brooklyne. Siemet minima organizacijos 45 metų sukaktis. Ateitinkų sąskritis Hartforde šaukiamas šūkiu: 45 metų kova prieš bedievybę.

— Neužilgo šiame skyruije bus talpinami Msgr. Jono Balkūno išpūdžiai iš kelionės po Pietų Ameriką.

Lietuva! Tėvyne mano, tu esi kaip sveikata! Kiek tave reikia branginti, tas tik supranta, kas tavęs yra netekęs. Šiandieną visą gražiausią tave matau ir vaiduojų, nes ilgiuosį tavęs!—Adomas Mickevičius.

The Russification Drive in Soviet-Occupied Baltic Countries

By ANTANAS TRIMAKAS

The nationality problem has always been acute in a country like Soviet Russia which has annexed many non-Russian lands with peoples struggling for their freedom. The Communists, once in power, promised freedom and independence to all nations. In the early nineteen twenties the Soviet Union concluded peace and friendship treaties with the Baltic states and renounced Russian sovereignty in these countries for all time.

In the pre-1939 Soviet Union, the Communists proclaimed the principle of Soviet life, "national in form—socialist in content," though neither of these promises were kept. The captive European nations are suffering today not only because of the tyrannic Soviet occupation and strict regimentation of public and private life but also because of forcible russification. This drive may sound strange as often in the free countries Communist parties claim to be patriotic organizations working for the national independence of the local people. The disguised pan-Russian attitude of the Reds is used to fool ill-informed people and to serve the Soviet aims for seizure of power. Then all promises are dropped in pursuance of the Soviet objective—world domination.

1. Soviet Nationality Policy

The basic concepts of the Communist nationality policy were put down in the "Communist Manifesto" and explained by Lenin and Stalin in their writings. According to the "Manifesto":

The national traits and differences of various nations will disappear with the growth of the bourgeois classes and with the expansion of the world markets as well as with the development of a free trade and with the standardization of production under properly adjusted living conditions. With the seizure of power by the proletariat, this process of change will grow in intensity.

Lenin, who adopted this theory in Russia, stated his creed in similar words in the *Critical Remarks On The National Problem*:

Marxism is incompatible with nationalism, however, the latter may seem to be "just", "noble", "perfect" and "civilized". Marxism tends to replace nationalism, and by unification of all nations into a community of higher nature which is coming into being with every kilometer of the new railroads, and with every new international trust.

According to these principles, all nations should sooner or later cease to exist, and the national groups will be replaced by a "higher community." In the Communist view, to produce such a change, there should be no difficulties. "A nation," according to Stalin, "consists of a common language, territory, common economic life and the same cultural and psychological features. No one of these traits can form a nation by itself. If one of them vanishes, the entire nation disappears."

2. The Language of Communist Society

This so-called "Stalin nationality philosophy" is widely advocated by the Communists in order to facilitate the establishment of the "higher community" which they plan to create by eliminating the national traits of other nations. National languages were slated for elimination first. Being international in its concept, the new community would have to have a language. It would adopt the Russian language since its founders were Russian Communists. For this matter, the captive Baltic peoples since their occupation by the Red forces have been systematically forced to adopt Russian as principal language.

3. Russification Through Political Incorporation

To achieve this goal, the Baltic countries, as soon as they were occupied by the Soviet forces in 1940, were compelled to introduce the Soviet regime, which brought the Russian language. Mock elections were organized, and on July 21, 1940, the resulting "people's" parliaments had to issue declarations prepared by Moscow asking for admission into the Soviet Union. Then Soviet-type constitutions, copies of those of other Soviet republics, were imposed.

In the further sovietization of the Baltic states and for the final incorporation in the Soviet Union, puppet governments were organized with a large number of Union ministries. In the Lithuanian puppet government, for instance, there are, according to *Sovetskaja Litva* of March 22, 1955, only three ministries or administrative departments with local jurisdiction, whereas twenty one of them are Union ministries. These departments, with a legion of Russian officials, depend directly on Moscow and are considered as integral parts of the similar all-Union departments. Thus internal affairs, defense, security, State control, health, foreign affairs, movies, theatres, production of consumer goods, timber industry, forests,

meat and milk, building materials, agriculture, sovkhoses, commerce, finances and justice with the courts have been placed under a unified Moscow direction. This unification of the administration gives the Kremlin free hand to bring in a large number of Russian officials and to introduce the Russian language as the principal language for communication with Moscow and outside agencies. The new candidates to any official position are to possess a perfect mastery of Russian and a good knowledge of the Communist ideology.¹⁾ The same prerequisites exist for applicants to Soviet military and other specialized schools. Youngsters who are to serve for two to three years in the Soviet military forces are also trained to master the Russian language—the language of the "new higher community."

4. The Cultural Russification

The Russian Communists, during the first years of occupation, officially and widely trumpeted their principle, "national in form—socialist in content." Red imperialism soon showed what was really meant by this principle. As Lenin's writings demanded, the "national in form" policy allowed the common people to use Lithuanian, Estonian or Latvian until they learned to read and speak Russian. "Socialist in content" meant, according to Lenin, reorganization of public life in pursuance of the concept of the "higher community" which was to replace everything in the Baltic countries with Russian culture and the Communist way of life.

(a) Dumping of Russian Books and Press

The oppressed Baltic people were and continue to be considered by their Soviet masters as backward in Communist teaching and in worshiping of Red idols. Huge quantities of Communist publications in Russian were sent to the Baltic countries with the purpose of repairing these shortcomings. As the people could not understand these publications, a special team of translators was set up in Vilnius.²⁾ They had to translate hundreds of pamphlets, books, books, and publications from Russian into Lithuanian. To this date the team is led by A. Venclova, a known Communist writer, who is known to have called a meeting of his colleagues as recently as March 30, 1955.³⁾ Despite the fact that it is easier to translate than create new works, the team did not succeed in producing the necessary quantity of translations. Books in Russian had to be brought from the Soviet Union itself or published in Lithuania.

On March 14, 1955, according to radio Vilnius of the same day, a report submitted to the Lithuanian Supreme Soviet by comrade Mamayev, the Russian supervisor of finances in occupied Lithuania, on the use of political literature. Not Paleckis, the puppet President, nor Gedvila, the Communist Prime Minister, but a Russian emissary was asked to prepare the report. Mamayev found that only a very small number of Russian books had been sold in occupied Lithuania. He could not understand why the Red government, which succeeded in organizing elections giving a 100 per cent vote for the Communist candidates, could not sell the books provided by Moscow with equal success. It

1) Testimony of an escapee who arrived in Paris in 1954 coming from Lithuania, her permanent residence. She is a teacher and will be referred to henceforth as Mrs. P.

2) Radio Vilnius, May 15, 1955.

3) Lithuanian newspaper Tiesa of March 30, 1955.

is of interest to find in his report that the Soviet Union sent about 29 million rubles worth of Russian books to Lithuania in 1954. In addition to this an enormous quantity of Russian literature, Russian books and pamphlets were published in Lithuania itself. But most of that literature went unsold.

Moreover, the daily press and periodicals published in Russia have to support the russification drive. The official organs of the puppet governments in the Baltic states are published in Russian: "Sovetskaya Litva" for Lithuania, "Sovetskaya Latvija" for Latvia, and "Sovetskaya Estonia" for Estonia. Many of the Communist wall newspapers in every factory, school, or office contain also short items in Russian on Communist activities and on life in the Soviet Union.⁴⁾

(b) Schools as an Instrument of Russification

Since the organization of the Communist system of education in occupied Lithuania and in other Baltic countries, on the basis of Soviet legislation, the schools had to concentrate their attention on the Russian language, which was introduced in grade and high schools as a compulsory subject six times a week. The author has seen the Soviet Decree on Education published in "Tiesa". In many other schools, according to radio Riga of April 14, 1955, more lessons are assigned to learning of Russian language than to the local languages. The same source revealed that in certain other institutions of higher learning, such as the Building Institute in Riga, the Latvian School for Inland Navigation, schools for fishing industry, schools for the tractor drivers, only Russian is being used.

The objective in teaching Russian in the grade schools are, as prescribed by the curricula, to equip the children with a sufficient knowledge of spoken Russian to enable them to express themselves in this language, and to train them in reading and writing Russian. According to Mrs. P., it is taught in Russian, i. e. the same way as any other native language but with more weekly hours than Lithuanian, Latvian or Estonian languages. Moreover, Mrs. P., herself a teacher, stated that the children are taught that the most beautiful language in the world is Russian, that the noblest and best people are the Russians, that all the scholars are Russians, that all the world's great discoveries have been made by the Russians and exploited by others, and that true artists, writers, philosophers are only to be found in Russia. In the cities it is impossible to buy a postage stamp or a railroad ticket if you cannot speak Russian. If one speaks Lithuanian in department store the salesman reply haughtily that they do not understand. Evidently most of better paid positions in the post offices, railroad stations and business enterprises are held by Russians. Where Lithuanians do serve occasionally they are only "figure-heads" for the same Russians.

When the grade school graduates are admitted to the high schools they already have a certain knowledge of Russian. After several more years of studies (6-8) in the high school, they are supposed to use spoken and written Russian. To develop their knowledge of Russian culture the students are educated to appreciate the Russian language as "the most perfect means for the progressive, scientific and literary knowledge of the world."⁵⁾

4) The Lithuanian newspaper Tiesa which is received abroad sometimes reproduces pictures of these wall newspapers from which it can be seen that some sections are written in Russian. It does not seem that this is solely for the benefit of the Russian occupation forces.

5) Ziugsa, Minister of Education of the Lithuanian S.S.R., still Minister of Education in 1955, Tarybu Lietuvos Svetimas (Education in Soviet Lithuania), published in Vilnius, 1950.

(To be continued)

Half the world knows not how the other half lives.

—George Herbert

SIOJI SEIMA NORI IR GALI EMIGRUOTI Į USA, BET NETURI KAS JIEMS BUTO IR DARBO GARANTIJŲ SUTEIKTŲ

Juos ir daugelį kitų lietuvių lankydamos, patiriu tokius nusiskundimus: "Nusibodo mums klajokliais būti, be tėvynės, be pastogės, be darbo ir be geresnės ateities ir iš šalpos gyventi. Padėkite mums išvykti į Amerika."

Tokių šeimų ir pavienių prancūzų, belgių ir amerikiečių, šančių garantijų Vokietijoje, Austrijoje, Prancūzijoje ir Belgijoje yra apie 1,000 asmenų. Jų vardu nuosirdžiai prašau Amerikos lietuvių ištieti jiems pagelbos ranką, suteikiant buto ir darbo ga-

rantijas, pasirenkant šeimą ar viegungį iš BALF spaudos skelbiamo sąrašo, arba kreipiantis į BALFo Centrą: ULRFA, 105 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y. Kan. Dr. J. B. Končius, BALFo Pirmininkas

SIXTH NATIONAL HOLY NAME SOCIETY CONVENTION

Pittsburgh, Pa., Sept. 22.—The final week of preparations for the Sixth National convention of the Holy Name Society (Sept. 28 - Oct. 2, 1955), finds church, civic and Holy Name leaders welding together plans for accommodating the largest "invasion" in the history of Pittsburgh. More than 125,000 men are expected to arrive here during the five-day assembly.

Of principal concern were the Name men in their home communities; Purchase of 88,000 candles to be distributed one to each man in Forbes Field for the Rally; An intricate communication setup for both the Rally and Procession. Preceding the Rally, the crowds will hear organ music piped in from Carnegie Music Hall and a carillon concert from a 61-note set of bells.

Short-wave radio transmitters and receivers will provide intercommunications all along the line of the Sunday Procession. Teams of radio and television announcers will be at the microphones at the assembly area, the reviewing stand and at the dispersal area to direct the marchers and to keep spectators informed about each marching unit.

LRKSA KUOPŲ SUSIRINKIMAI

FOREST CITY, Pa.—2-os kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Antano parapijos svetainėje.

WATERBURY, Conn.—11 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 P. M. Šv. Juozapo parapijos mokyklos kambary.

PITTSBURGH, Pa.—7-tos kuopos susirinkimas bus spalio 16-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Kazimiero parapijos svetainėje.

CHICAGO, Illinois.—15-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 2 P. M., Šv. Jurgio parapijos svetainėje. Visos narės-nariai, dalyvaukite susirinkime.

CHICAGO, Ill.—16-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, Šv. Mykolo parapijos salėje.

NEWARK, N. J.—19-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Jurgio Dr-jos svetainėje, 180-2 New York Ave.

SO. BOSTON, Mass.—21 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos pabažnytinėje Šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje.

MINERSVILLE, Pa.—24 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 P. M., Šv. Pranciškaus parapijos svetainėje.

SCRANTON, Pa.—30-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Juozapo parapijos svetainėje. Visi nariai-narės, dalyvaukite.

MAHANOY CITY, Pa.—31 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Juozapo parapijos svetainėje.

ANSONIA, Conn.—32-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos Šv. Antano parapijos svetainėje.

ROSELAND, Ill.—33-čios kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, po sumos, Visų šventų parapijos svetainėje.

KINGSTON, Pa.—34-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Marijos parapijos svetainėje.

PITTSBURGH, Pa.—35-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Vincento parapijos pabažnytinėje svetainėje.

CICERO, Illinois.—48-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 P. M., Šv. Antano parapijos mokyklos kambary.

CLEVELAND, Ohio.—50 kuopos susirinkimas bus spalio 13-tą dieną, Lietuvių svetainėje, 6885 Superior Ave., 7:30 P. M.

NEW PHILADELPHIA, Pa.—51 susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos parapijos svetainėje.

EXETER, Penna.—57-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 P. M., Lietuvių Piliiečių Klubo svetainėje.

NORWOOD, Mass.—81-os kuopos susirinkimas bus spalio 13-tą dieną, 7:30 P. M., Šv. Jurgio parapijos svetainėje, St. James St.

WATERBURY, Conn.—91 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 P. M., Šv. Juozapo parapijos svetainėje.

ROCHESTER, N. Y.—103 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 9 val. ryto, Šv. Jurgio parapijos svetainėje.

NEW BRITAIN, Conn.—109 kuopos susirinkimas bus spalio 17-tą dieną, vakaro, Šv. Andriejaus parapijos svetainėje.

CLEVELAND, Ohio.—142 kuopos susirinkimas bus spalio 13-tą dieną, Šv. Jurgio parapijos mokyklos patalpose. Pradžia 7:30 vakaro.

CASTLE SHANNON, Pa.—172 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 1 val. P. M. pas kuopos pirmininką Motiejų Abraitį, 1311 Groveton St.

E. ST. LOUIS, Ill.—179 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, Nekalto Prasidėjimo P. Šv. parapijos svetainėje tuoj po 8 val. Mišių.

KINGSTON, Pa.—209-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 2 P. M., Šv. Marijos parapijos svetainėje.

NASHUA, N. H.—228-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po paskutinių Mišių parapijos svetainėje.

AMSTERDAM, N. Y.—243 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, bažnytinėje salėje.

PITTSBURGH, Pa.—254 kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, 2 P. M. Mykolo Cieponio namuose, 3945 Liberty Avenue, Pittsburgh.

DETROIT, Mich.—265-tos kuopos susirinkimas bus spalio 9-tą dieną, tuoj po sumos, Šv. Antano parapijos mokyklos patalpose, W. Vernor ir 25-ta gat.

"DON KAMILIAUS MAŽASIS PASAULIS"

Parašė Giovanni Guareschi, slietuvino kun. A. Sabaliauskas. Su 38 autoriaus piešiniais. Kaina \$3.50.

Užsisakant kreipkitės į

"GARSO" ADMINISTRACIJA

73 E. South Street (P. O. Box 32), Wilkes-Barre, Pa.

Uždirbk TAUPMENOMIS

3%

TAUPYMAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00

PASKOLOS PIRKIMUI, STATYMIUI AR PERTAISYMIUI NAMŲ

Superior Savings & Loan Association

Telephone HE 1-2495

712 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio

VIETINĖS ŽINIOS

KUNIGŲ PERMAINOS

Pereitą savaitę Scrantų diecezijos valdytojas J. E. vyskupas Jerome Hannan padarė naujų paskyrimų, kurie palietė kaikiurias lietuvių parapijas ir kunigus.

Ilgametis Hazletono Šv. Petro ir Povilo parapijos klebonas kun. Vincas Nanorta paskirtas Kingstono Šv. Marijos parapijos klebonu— vietą mirusio kun. Jurgio V. Inčios.

Naujasis Kingstono klebonas kun. V. Nanorta yra gimęs sausio 21, 1893 metais, Nanticoke, Pa., sūnus Juozo ir Juozapinos Bruckaitės Nanortų. Išėjęs vietines mokyklas, jis augstesniąją mokyklą lankė Orchard Lake, Mich., po to jis lankė St. John's kolegiją Philadelphiaj, o užbaigus Šv. Kirilijaus ir Metodijaus seminariją Orchard Lake, Mich., liepos 18-tą, 1920 metais, Šv. Petro katedroj, Scrantone, vyskupas Michael J. Hoban išvėntė kunigu. Vikaravo Scrantų Šv. Mykolo parapijoj, taipgi Wilkes-Barre Šv. Trejybės parapijoj. Gegužės 26, 1923 metais, jis buvo paskirtas Miners Mills Šv. Pranciškaus parapijos klebonu ir čia išbuvo iki lapkričio 21, 1929 metų, iki paskyrimo Hazletono Šv. Petro ir Povilo parapijos klebonu.

Ikiol buvęs Wanamie Šv. Marijos ir Hanover Šv. Juozapo parapijų klebonas kun. Viktoras Kupstas yra paskirtas klebonu į Hazletono Šv. Petro ir Povilo parapiją. Jis yra gimęs balandžio 30, 1908 m. Hazleton, Pa., sūnus Stasio ir Marijos Rauličkytės Kupstų. Pradinį mokslą išėjo Wilkes-Barre miesto mokyklose, augstesnius ir dvasinius mokslus ėjo St. Meinard seminarijoj, Indiana, St. Mary's seminarijoj Baltimore, Md., ir St. Bernard seminarijoj, Rochester, N. Y. Kunigu išvėntė birželio 10 d., 1933 m., Šv. Petro katedroj, Scranton, J. E. vyskupas Thomas C. O'Reilly. Primitijas turėjo birželio 11 d., Šv. Trejybės bažnyčioj, Wilkes-Barre. Vikaravo St. Mary's parapijoj, Lackawaxen, Pa., Šv. Trejybės parapijoj, Wilkes-Barre, ir Šv. Kazimiero parapijoj, Pittston. Klebonavo Šv. Jurgio parapijoj Duryea, o gegužės 20, 1953 m., buvo paskirtas Wanamie ir Hanover parapijų klebonu.

Naujasis Kingstono Šv. Marijos parapijos klebonas kun. V. Nanorta yra ilgametis LRKSA narys ir nuosirdus organizacijos rėmėjas.

Kunigui V. Nanortai ir kun. V. Kupstui naujose parapijose linkime geriausias kloties!

ALGIERS.—Rugsėjo 24-tą paskelbta, kad prancūzų kareiviai naujuose susirėmimuose nukovė 50 Algerijos nacionalinės išlaisvinimo armijos karių ir partizanų.

ALGIERS.—Rugsėjo 24-tą paskelbta, kad prancūzų kareiviai naujuose susirėmimuose nukovė 50 Algerijos nacionalinės išlaisvinimo armijos karių ir partizanų.

"GARSO" KNYGYNE

GALIMA GAUTI ŠIAS KNYGAS

- SVENTŲŲ GYVENIMAI—Skaitymai kiekvienai dienai. Knyga turi netoli 1000 puslapių, gausiai paveikuota, puikiais, stipriais apdarais su aukso kryžium ant viršaus. Kaina tik \$4.00.
- CROSSES (KRYŽIAI)—Romanas. Parašė Vincas Ramonas. Anglų kalbon išvertė Milton Stank. Išleido "Lietuvių Dienos". Idomi knyga angliškai skaitantiems. 329 pusl. Kaina \$4.00.
- VAI LĖKITE DAINOS—Gražiausių Liaudies Dainų Rinkinys. Parašė kun. J. Dabrila. Papildyta rinkini išleido kun. Pr. M. Juras. Knyga 288 puslapiai, nedidelio formato. Telpa 233 gražiausios populiarisčiausios liaudies dainos. Kaina \$1.00.
- THE EVENING SONG (Vakarinė Daina) A collection of Lithuanian Folk Tales, Legends and Fables. Compiled and translated by Vytautas F. Beliaus. Kaina \$3.00.
- POEZIJA—Jurgio Baltrušaičio eilėraščiai. Spaudai parengė J. Aistis. Išleido kun. Pr. M. Juras. Kaina \$2.00.
- DON KAMILIAUS MAZASIS PASAULIS. Parašė Giovanni Guareschi, sulituvino kun. A. Sabaliauskas. Su 38 autoriaus piešiniais. Vertėjęs žodžiais, šis kūriny, išverstas į kitas kalbas, sulaukė didelio susidomėjimo, tad mus, lietuviams, pažįstantiems geriau, negu kiti, komunizmo tikslus ir dvasią, bus dar geriau suprantamas ir dar labiau vertinamas." Kaina \$3.50.
- KAIP TAPTI AMERIKOS PILIEČIU? Tai yra labai naudinga knygtė, kuri daug padės tiems, kurie ruošiasi gauti Amerikos pilietybės antruosius popierius. Jokie yra trumpai suklaidinti klausimai ir atsakymai angli ir lietuvių kalbomis. Knygtutė mažo formato. Gali moteris ją įsidėti į rėdikų (pocketbook). Didelės raidės, spauda aiški. Kaina 25 centai.
- AUDROSE, Bakužainio eilėraščiai. Kaina \$1.50.
- JOBŲ DRAMA, prof. Ant. Maceinas. 2.00
- DIDYSIS INKIVIZTORIUS, prof. Ant. Maceinas. 2.00
- ŠVENTIEJI AKMENYS (eilėraščiai), Fausto Kiršos. 2.00
- MISIOS, Jeronimo Kačinskio. 1.50
- LIAUDIES DAINOS, IV, K. V. Banaičio. 2.00
- 100LIAUDIES DAINŲ, K. V. Banaičio. 7.00

Užsiskant kreipkitės į "GARSO" ADMINISTRACIJĄ
P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.

FOSTER'IAI VIEŠEJO PAS PALŪPIUS

Pulkininkas George M. Foster su šeima mėnesį laikė viešėjo pas žmonos tėvus Vladą ir Oną Palūpius, 33 Sand St., Pittston.

Foster'ių šeima 33 mėnesius išgyveno Japonijoj, kur pulk. Foster buvo 483rd Troop Carrier Group komandierium ir jo vadovaujama grupė aktingai dalyvavo Korėjos ir Indo-Kinijos konflikte.

Pasivėčiavę Foster'iai išvyko į Pittsburghą, kur pulkininkas užims vadovybę oro jėgų rezervu aficerių lavinimo dalinio įsteigto prie Pittsburgho universiteto. Foster'iai turi tris vaikus—Marjorie, George ir Paula (paskutinioji gimusi Japonijoj).

Mrs. Foster'ienės tėvas ir motina yra ilgamečiai LRKSA nariai, tėvas taipgi yra didelis 7 kuopos pirmininkas.

A. A. Mirusiems

A. A. ELŽBIETA MIEŽALTIENĖ, gyv. 32 Dodson Lane, Wilkes-Barre, mirė rugsėjo 21, palaidota rugsėjo 24-tą iš Šv. Trejybės bažnyčios parapijos kapinėse. Laidojimo rūpinosi direktorius Leagus. Paliko dukterį Mrs. Natalie Renko, Elmira, N. Y., ir tris anūkus.

A. A. JUOZAS AIDUKEVIČIUS mirė rugsėjo 23-čią savo dukters Mrs. J. Oranienės namuose, 742 Willard St., Luzerne. Palaidotas rugsėjo 26-tą iš Šv. Onos bažnyčios Kingstono Šv. Marijos parapijos kapinėse, Pringle. Paliko 4 dukteris, sūnų, 14 anūkų ir 2 proanūkus.

A. A. JUOZAS PŪKAS, 82 metų, anksčiau gyvenęs 1617 Chestnut St., Larksville, mirė rugsėjo 23-čią Carlon County Institutional Home. Palaidotas rugsėjo 24-tą Plymouth'o Šv. Kazimiero parapijos kapinėse, Muhlenburg.

A. A. JONAS J. RUSECKAS, gyv. 173 Main St., Kingston, mirė rugsėjo 26-tą, palaidotas iš Šv. Marijos bažnyčios parapijos kapinėse. Velionis iš Lietuvos atvyko 1914 m. Paliko žmoną, dvi podukras, posūnį, seserį ir aštuonis anūkus.

MIRĖ FELIKSAS ŠLIOGERIS

PHILADELPHIA, Pa.—Gerai čia žinomas viengentis Feliksas Šliogeris, gyvenęs 3292 Miller St., rugsėjo 20, 1955, atsiveikė nuo šiuo pasauliu, o rugsėjo 24-tą po gedulingo pamaldų užjog vėlė, iš Šv. Jurgio bažnyčios palaidotas iš Križiaus kapinėse. Jį gražiai laidojo mūsų čia gerai žinomas ir gerbiamas viengentis Dominikas Earaminas, 2339 E. Allegheny Ave., kuris, tarp kitko, yra ir mūsų Katalikiško Susivienijimo 20 kp. pavaldingas narys.

Velionis Feliksas Šliogeris buvo našlys—jo žmona Elena Šliogierienė mirė anksčiau. Jis buvo Lietuvių Muzikalo Namu Bendrovės ir Lietuvių Šiaurės Klubu nariu. Mirdamas iš artimiausiųjų paliko dvi dukteris—Oną Quiaser ir Mortą, du sūnus—Feliksą ir Juozą.

Amžina atils!... O artimiesiems pareiškiamie viešą užuojautą! K. V.

BURNS, Wyoming.—Rugsėjo 25-tą Oro jėgų oficialiai paskelbė, kad transportinio C-47 lėktuvu nelaimėje žuvo septyni asmenys.

TRIPOLI, Libya.—Rugsėjo 22-ą nusileidžiant Tripoli Idris lėktuvų stoty sudužo britų lėktuvas. Žuvo 15 asmenų.

SHAMROCK, Texas.—Rugsėjo 23-čią dėl dviejų automobilių susitrenkimo žuvo šeši asmenys.

RANGOON, Burma.—Rugsėjo 23-čią upėje dėl eksplozijos nuskendo laivas. 8 asmenys žuvo, kiti 25 sužeisti.

AVERO, Portugalija.—Rugsėjo 14-tą laivo nelaimėje žuvo 17 asmenų.

RAŠAU SENŲJŲ ŽODELIUS

VILA ZELINA—LIETUVIŲ KOLONIJA, SAO PAULO, BRAZIL

Užrašė MOTINA M. ALOYZA, o. s. f.

Šių metų lapkričio mėnesį Brazilijos lietuviai rengiasi paminėti pirmųjų lietuvių atvykimą į Braziliją. Tąja valdiška imigracija atvyko beveik 15,000 lietuvių. O tarp 1925 ir 1928 metų, kavos, ryžių ir bananų plantacijų (fazendų) savininkai, per savo agentus Lietuvoje, sutarė virš 40,000 lietuvių į Braziliją. Tais pačiais tikslais atvyko ir kiti tautų žmonės iš Europos ir Azijos. Po 1927 metų eurpiečių veltui nebevežė, bet agentai vis dar sutikdavo laivus ir ragindavo imigrantus vykti į fazendas. Šiandien lietuvių fazendininkų jau neber. Greit persikeldami iš fazendų jie sudarė keletą lietuviškų kolonijų prie didžiojo Sao Paulo miesto. Vila Zelino yra virš 600 lietuviškų šeimų, turi bažnyčią, 5 mokyklas, kurias veda Šv. Pranciškaus Seserys.

Šiomis dienomis sutikau daug lietuvių, kurie į Braziliją atvyko pirmuoju lietuviu prigrūstu laivu. Čia, kaip ir Amerikoje, seneliu laidotuvės dažnos ir jie nesėli įdomią istoriją į kapus, niekeno neišklausa, neužrašyta. Kiek trumpoj vizitoj susipažau, tiek jų pasakojimus užrašinėju.

"Brazilai tingėjo dirbti, užtat vokiečiai, žydai ir italai fazendininkai traukė europiečius prie darbų ir šie pakėlė fazendų gerovę", pasakė Aleksas Radzevičius, kilęs iš Stakliskių parapijos, Alytaus apskrities, fazendose išdirbęs 18 metų. "Vėliau," sako, "man pasidarė geriau. Pradžėjau dalintis fazendose pajamomis pusė-pusė su ponu". Jis taip pat aiškino kaip be kalbos, be savos bažnyčios lengva buvo atkristi nuo tikėjimo. "Gerai," sako, "jei kuris brazilas kunigas turėjo kantrybės mums padėti, bet ne visi."

Klausiau—kodėl lietuvių minios, po pirmojo karo, kada Lietuva buvo laisva, sutiko apeleisti tėvyne. Pasirodo, dažniausia dėlto, kad tada Lietuvoj dar būvė dideli pragyvenimui sunkumai, kad ir po žemės reformos didesniems šeimoms būvęs vargas. Buvo ir tokių, kuriems atrodė jog laimė jų laukia Brazilijoj. Agentai jiems daug pažadėdavo, bet tikrenybė išsivado nusivylimu, badu ir daugeliu ankstyva mirtimi. Iš kaikiurių fazendų būdavo lengva pasitraukti, iš kitų sunkiau. Pabėgėliai dažnai būdavo gaudomi ir šaudomi. Jei spėjai įkelti koją į kitą fazendą, pirmosios fazendos savininkas nebegalėdavo prisikabinti. Ankstyviai lietuviai uždirbdavo 50 centų į dieną, daugiausia \$1.50, dirbant nuo tamsos iki tamsos. Maistą reikėdavo pirkt kortelėmis, o kas panorėdavo fazendą apeleisti, tas vis būdavo savininkui skolingas—kad tiek suvalgęs, o neužmokėjęs. Saskaitytos buvusios neteisingos. Dirbė ir vargė ilgą laiką turėdavo skolintis pinigų savininkui atmokėti, o tik paskui iš fazendos leisdavo pasitraukti. "Kai tik atvažiuavom, tą pačią dieną būtume grįžę į Lietuvą, bet neturėjom pinigų. O dėl švaros, kontrolės ir medicinos stokos, ligos plito, daug žmonių sirgo. Keturi mano vaikai mirė kūdikystėje, vienas po kito," skundėsi p. Radzevičius.

Atsirado tokių, kurie Brazilijoj pagyvenę rašė laiškus į Lietuvą ir ragino kitus važiuoti. "Apsisprendę, užsirašėm ir mes, o kaip tik atėjo dokumentai, išvykom," kalba našlė Kristina Sprindienė, kilusi iš Deveikių miestelio, Utenos apskrities. Jos žentas veda krautuvę, o du sūnus ir duklė, visi gimę Lietuvoj, dabar gražiai gyvena Vila Zelinoj. "Turėjo būti nemažiau 5 žmonių šeimoj, 3 iš jų darbininkai neperkopė 50 metų amžiaus. Kai pasiekėm Rio de Janeiro buvom sulaukyti lagery, bet aš ne nusiminijau. Poni mus sutiko, davė kavos, dešros, duonos, pieną—ir valgydami laiveliu važiuavom iki fazendų. Pasirinkit, sako. Namai be lubų, kaip tvarteliai, smėlys vietoj grindų, nei lovos nei stalo. Vyras pakirto medžių, parinko lovoms žabų. Maistą davė žalią, reikėjo virt, o ne buvo kur. Poni leido mums ilgetis net 3 dienas, o paskui da-

LRKSA SKELBIA SUKAKTUVINĖ STRAIPSNIŲ KONKURSA ŠIOMIS TEMOMIS

1. Kodėl draustis lietuviškoj organizacijoj?
2. Kaip naudingiau minėti LRKSA 70 metų sukaktį?
3. LRKSA ir Jungtinių Valstijų visuomenė.

Konkurse dalyvaujantieji gali pasirinkti vieną iš šių trijų temų savo straipsniui. Galima rašyti lietuvių ir anglų kalba.

Straipsnio dydis tarp penkių šimtų ir tūkstančio žodžių.

Premijos: 1) \$100.00, 2) \$75.00, 3) \$25.00 ir sekantiems penkiems skiriamos knygos—leidžiamoji LRKSA Istorija.

Konkursas baigiasi 1956 m. kovo 1 d. Konkurso teisėjus paskirs Švietimo komisija.

Teisėjai premijas paskirstys ir Vykdomoji Taryba jas išmokės, jei konkurse dalyvaus bent penkiolika konkurstantų.

Konkursantai savo tikrą vardą ir adresą paduoda kartu su rankraščiais uždame voke, parašant ant voko savo slapyvardę.

Rankraščiai negražinami. Jie pasilieka "Garso" Redakcijos nuosavybė.

Rankraščius siųsti Švietimo komisijai: Petras Ličkus, 714 W. 30th Street, Chicago 16, Illinois, nes teisėjus Švietimo komisija paskirs Chicagoje.

PAVERGTŲJŲ JUNGTINIŲ TAUTŲ ŽODIS LAISVAJAM PASAULIUI

Ryšium su paskutinių metų pagyvėjusia Sovietų akcija gražinti tremtinius, Pavergtos Jungtinės Tautos išleido komunikatą, kuriame, tarp ko kito, pasakyta:

— Per pastaruosius kelis mėnesius Sovietų kontroliuojamos pavergtųjų Europos valstybių vyriausybės yra nusistatę naujus infiltracijos būdus laisvuose kraštuose. Kad nusišlytų šios propiandos Sovietų diktuojamo tarptautinio samokso pobūdį su labai aiškiais politinėmis užmačiomis, komunistai ją naudoja per tautinius kanalus. Nors tautinės tremtinių grupės dėl jos jau turi savo aiškius nusistatymus, tačiau pravarus ir bendro Be to, nurodoma, kad dabartiniai Pavergtųjų Jungtinių Tautų nusistatymo pareiškimas.

Komunistinių režimų pagrindinis siekimas yra, pasinaudojus vadinama Ženevos dvasia, likviduoti politinę emigraciją, nes tatai būtų beveik tas pats, kaip likviduoti pačią laisvinimo politiką. Siekdami likviduoti laisvinimo politiką, Sovietai siekia dviem dalykų: apsaugoti savo imperiją nuo betkurių išorės sprogdomųjų pastangų ir konsoliduoti ją viduje. Vidaus konsolidacijai pasiekti jie ir įtaigoja pavergtųjų žmonių patriotinių jausmų.

Pagal tą komunistų propagandą šiokiomis aplinkybėmis tremtiniai esanti neprasminga ir tremtiniai, užuot tuščiai savo jėgas eikvoję svetimos šalyse, turį pa-

reiga grįžti į savo kraštus į talenka saviems žmonėms. Šiam tikslui komunistai yra nusistatę naujus infiltracijos būdus laisvuose kraštuose. Kad nusišlytų šios propiandos Sovietų diktuojamo tarptautinio samokso pobūdį su labai aiškiais politinėmis užmačiomis, komunistai ją naudoja per tautinius kanalus. Nors tautinės tremtinių grupės dėl jos jau turi savo aiškius nusistatymus, tačiau pravarus ir bendro Be to, nurodoma, kad dabartiniai Pavergtųjų Jungtinių Tautų nusistatymo pareiškimas.

1936 m. Jo padėjėjas yra kun. Jonas Šeškevičius, prieš du metus kunigu išvestas Romoj.

Lietuvių kalbos mokykla veda Meserų Pranciškių globėja, o joms padeda mokytojai: J. Kaselūnas, J. Valeikienė, G. Tereševičienė, A. Gudavičienė, B. Kazlauskienė, E. Antanaitienė ir H. Mosinskienė. Neseniai įsteigta Lietuvių Kalbos Mokytojų Taryba, kuriai, kaip pirmininkas, vadovauja kun. J. Šeškevičius, o raštininke yra p. H. Mosinskienė. Kituose rajonuose yra vedamos vargo mokyklos lietuvių bei ūgdyti.

Čia pasakojama, kad Dievui pabaigus kurti pasaulį, buvo daug likučių. Jis tada visus likučius sumetė į Braziliją ir dėlto Brazilija tokia turtinga, ji visko turi. Jei žmonės tomis Dievo dovanomis tinkamai naudosis, Brazilija gali susilaukti neapsakomai didingos ateities. Šiomet ji atšventė 133 metų savo nepriklausomybės sukaktį. Prieš tai per 300 metų ji priklausė Portugalijai.

Be abejo, savo dabartinę padėtį apsitikrinę, Sovietai atnaujintu savo pastangas ir galutinį komunistų tikslą—pavergti pasaulį.

Šios padėties akivaizdoje PJT jaučia pareigą atkreipti laisvojo pasaulio dėmesį į šį pavojingą Sovietų samoklą, kuris tėra dalis bendro Kremliaus strateginio plano prieš Vakarų demokratijas.

Mes esame tikri, kad mūsų patriotiški tautiečiai paklausys mūsų įspėjimo ir nesiduos sugundomi komunistinės propagandos. Ūkio, kultūros ir mokslo srityse tremtiniai daro vertingą įnašą Vakarų civilizacijos bendrai pažangai. Tie, kuriems tenka kovoti ypatingai sunkiomis sąlygomis,—kurias mes isakmiai reikalaujame laisvajam pasauliui, kad palengvintų,—turi visada atsiminti, kad jų aukos yra už didžiulius laisvės ir nepriklausomybės idealus.

"DIEVAS SU MUMIS" MAZIESIEMS KATEKIZMAS
Anglų ir lietuvių kalbose
Anglų kalba parašė kun. Richard Felix, O.S.B. Lietuvių kalbon išvertė kun. dr. A. Deksnis. Išleido Šv. Kazimiero Seserys. 78 puslapių, paveikluotas.
Kaina 30 centų egzempliorius
Užsakant kreipkitės į "GARSO" ADMINISTRACIJĄ
P. O. Box 32 (73 E. South St.), Wilkes-Barre, Penna.